

W latach 1950–2020 światowa gospodarka doświadczyła licznych kryzysów, z których cztery – w 1975, 1982, 1991 i 2009 roku – są powszechnie uznawane za globalne. Do tej listy należy dodać dwa bardziej współczesne kryzysy: pandemię COVID-19 z 2020 roku oraz rosyjską agresję na Ukrainę, która rozpoczęła się w 2014 roku i eskalowała w 2022 roku. Kryzysy te wywarły głęboki wpływ na politykę społeczno-gospodarczą, powodując spadek PKB oraz dochodów państwa, a jednocześnie prowadząc do wzrostu deficytów budżetowych. Tak znaczące zakłócenia w funkcjonowaniu państw uzasadniają konieczność zbadania, jak w takich wyjątkowych warunkach dzielony jest dobrobyt. Choć wiele badań poświęcono rozkładowi dochodów i ich nierównościom w czasie kryzysów, wciąż brakuje pogłębionych analiz dotyczących międzypokoleniowego podziału dobrobytu mimo, że starzejące się populacje i zmieniające się struktury demograficzne mogą nasilać konflikty międzypokoleniowe o dostęp do zasobów czy podział dobrobytu.

Proponowane badania mają na celu analizę wzajemnych powiązań pomiędzy kryzysami gospodarczymi, międzypokoleniowym podziałem dobrobytu oraz funkcjonowaniem państw opiekuńczych (*welfare state*). Głównym celem projektu jest ocena wpływu kryzysów gospodarczych na sposób, w jaki dobrobyt jest dzielony między pokolenia. W tym kontekście sformułowano kilka kluczowych pytań badawczych: Jak kryzysy gospodarcze wpływają na wydatki publiczne i ich strukturę w odniesieniu do różnych grup wiekowych? W szczególności, jak zmieniają się wydatki na różne pokolenia w czasie kryzysów? Jak kryzysy oddziałują na międzypokoleniowy podział dobrobytu? Czy można zidentyfikować wzorce tych zmian w różnych modelach państw opiekuńczych? Jeśli tak, to które modele państw opiekuńczych charakteryzują się bardziej zrównoważonym podziałem dobrobytu między pokolenia? Czy istnieje związek między strukturą wiekową populacji a zmianami w międzypokoleniowym podziale dobrobytu podczas kryzysów? Co więcej, czy występują przesłanki gerontokracji, w której warunkach dobrobyt jest dystrybuowany w sposób faworyzujący pokolenie emerytów? Czy kolejne kryzysy wzmocniły ideę ochrony socjalnej jako podstawowego elementu globalnego ładu i potwierdziły rolę państwa opiekuńczego w okresach kryzysów? Wreszcie, jak zmieniają się dochody i/lub wzorce konsumpcji gospodarstw domowych lub jednostek w czasie kryzysów (z uwzględnieniem struktury wiekowej)?

Aby odpowiedzieć na te pytania, w planowanym projekcie wykorzystane zostaną dane makroekonomiczne pochodzące z baz Eurostat i OECD, a także dane mikroekonomiczne z LIS Cross-National Data Center i/lub Eurostat. Dzięki temu możliwe będzie kompleksowe przeanalizowanie, jak na poziomie makroekonomicznym zmienia się międzypokoleniowy podział dobrobytu i struktura wydatków publicznych przed, w trakcie oraz po kryzysach, a także jak kryzysy wpływają na dochody i konsumpcję gospodarstw domowych lub jednostek (poziom mikroekonomiczny). Wyniki zostaną przeanalizowane w odniesieniu do typologii *welfare state* aby określić, które modele państwa opiekuńczego i jakie polityki są skuteczniejsze w zapewnianiu ochrony socjalnej oraz zrównoważonego międzypokoleniowego podziału dobrobytu w czasie kryzysów. W analizie danych zastosowane zostaną różnorodne metody regresji i analizy skupień.

Badania te są innowacyjne pod kilkoma względami. Koncentrują się na ekonomicznym kontekście międzypokoleniowego podziału dobrobytu, jakim są kryzysy gospodarcze. Wykorzystują analizy danych w postaci szeregów czasowych oraz przekrojowych, wykraczając poza statyczne podejście i badając zmiany w czasie oraz przestrzeni (tj. pomiędzy krajami lub ich grupami). Dodatkowo rozwijają koncepcję pomiaru międzypokoleniowego podziału dobrobytu, skupiając się na jego efektach, a nie nakładach (dominujących w tego typu analizach w dotychczasowej literaturze). Badanie łączy również wyniki analiz statycznych i dynamicznych z typologiami państwa dobrobytu (*welfare state regimes*), integruje analizy danych makro i mikro oraz uwzględnia wpływ pandemii COVID-19 na podział dobrobytu, co dotychczas było rzadko badane ze względu na ograniczoną dostępność danych (od pandemii upłynęło stosunkowo mało czasu).

Z perspektywy polityki publicznej badania te są kluczowe dla zrozumienia, jak pod względem ochrony poszczególnych grup wiekowych przed negatywnymi skutkami kolejnych kryzysów gospodarczych radziły sobie różne kraje oraz czy podejmowane działania przyczyniły się do zwiększenia równowagi w zakresie międzypokoleniowego podziału dobrobytu.